

Longa Anna Zsófia

A szociális szövetkezetek, mint a gazdaság harmadik (szociális) szektorának szereplői

Bevezetés

A szövetkezetnek, mint társulási formának vagyongyarapító, jövedelemszerző céljai mellett – amelyek kétségtelenül teszik a szövetkezet gazdasági és kereskedelmi jellegét – mindig sajátja volt egy tagok társadalmi helyzetét előmozdító, tagokat segítő funkció, ami a társulási formának egyfajta szociális jellegét adott. Ezt támasztja alá a szövetkezet tagjának a társaság tevékenységében való kötelező közreműködése,¹ a szövetkezetből történő vagyoni előny realizálásának módozatai, ami a vagyoni betét arányában jutó osztalék mellett a visszatérítési elv alapján kapott vagyoni előnyt is jelenti vagy a közösségi alap létrehozásának kötelezettsége.²

A szövetkezetek szociális feladatok ellátásában való szerepvállalását hangsúlyozta az Egyesült Nemzetek Szervezete több határozatában³, a nemzetközi munkaügyi szervezet ajánlásaiban⁴ és az Európai Unió 1435/2003/EK rendeletében⁵ is.

A jogalkotó a szövetkezetekről szóló törvény és a szociális szövetkezetekről szóló jogszabály⁶ megalkotásával lehetővé tette egy új szövetkezet típus, a szociális szövetkezet megjelenését a magyar szövetkezeti szabályozásban, mely méginkább egyértelművé teszi a szövetkezet gazdasági társaság mivolta mellett annak szociális jellegét és alkalmassá teszi arra, hogy a hazai nonprofit szektor szereplőjévé váljon.

A szociális szövetkezet, mint társulási forma már régóta aktív szereplője az európai államok harmadik vagy szociális szektorának. Olaszországban, ahol a szabályozás alapjai az alkotmányban található⁷ és külön törvény rendelkezik a szociális szövetkezetekről⁸, 1550 szociális szövetkezet működik, melyek főként idősgondozással, gyermekekkel kapcsolatos segítő szolgáltatásokkal és rehabilitációval foglalkoznak, mely utóbbi keretében a munkaerőpiacról kiszorult, tartósan munkanélküli egyéneket vezetnek vissza a munka világába⁹. Spanyolországban a szociális célú munkaszövetkezetek több tízezer embernek biztosítanak munkát.¹⁰

Dolgozatom célja annak vizsgálata, hogy a szociális szövetkezet hogyan vállhat Magyarországon a szociális szektor szereplőjévé különösen a munkanélküliek, illetőleg szociálisan hátrányos helyzetben lévők számára történő munkahelyteremtés és -fenntartás területén¹¹, milyen más szervezeti formák tevékenykednek a gazdaságnak ebben a szegmensében és ezekhez képest a szövetkezet rendelkezik-e olyan speciális, csak a szövetkezet-re jellemző sajátosságokkal, amelyek a legalkalmasabb keretté teszik a szociális tevékenység végzésére. A téma aktualitását támasztja alá, hogy a Országos Foglalkoztatási Közalapítvány a 2007-es évben pályázatot hirdetett szociális szövetkezetek létrehozásának és működtetésének támogatásra. A támogatási program részeként egy kommunikációs program keretében, melynek célja a szociális szövetkezeti forma megismertetése és népszerűsítése.

1 2006. évi X. törvény a szövetkezetekről (továbbiakban: Sztv.) 47.§ a.; **A tag alapvető kötelessége**, hogy teljesítse a vagyoni hozzájárulást, továbbá **vállalásának megfelelően részt vegyen a szövetkezetnek** és szerveinek **tevékenységében**.

2 A szövetkezet az adózás utáni eredményének a közgyűlés által meghatározott mértékében közösségi alapot képez. Sztv. 58.§

3 1994. december 23-i, 45/155. számú „A szövetkezetek szerepe az új gazdasági és társadalmi irányzatok fényében” című közgyűlési határozat és 2001. december 19-i 56. közgyűlés 88. plenáris ülésének határozata melynek címe „A szövetkezetek szerepe a társadalmi fejlődésben”

4 127. számú ajánlás „A szövetkezeteknek a fejlődő országok társadalmi fejlődésében betöltött szerepéről”, 193. számú ajánlás „A szövetkezetek támogatásáról”

5 I. fejezet I. cikk (3) bekezdés első fordulata

A nemzetközi dokumentumokról részletesebben Dr. Réti Mária: Mít biztosít ma a jogszabályi háttér Magyarországon a szociális szövetkezetekkel kapcsolatban? 9–11.o. In: A közösségi fejlődés új lehetőségei Multimédiás dokumentumtár Magyar Népfőiskola Társaság felelős kiadó: Sz. Tóth János, PhD, elnök

6 141/2006. (VI. 29.) Korm. rendelet a szociális szövetkezetekről

7 Olasz Köztársaság Alkotmánya 45. cikk (1) A Köztársaság elismeri a kölcsönös segítségben alapuló és spekulációs célokat mellőző szövetkezetek társadalmi rendeltetését. In: Nemzeti Alkotmányok az Európai Unióban szerk.: Trócsányi László – Badó Attila KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2005 791.o.

8 381/1991 sz. törvény a szociális szövetkezetek szabályozásáról

9 Bővebben: www.legacoopsociali.it, www.legacoop.coop/history.aspx, www.legacoop.coop/associations.aspx, www.ancst.it

10 Segély helyett munkát; kalauz a szociális szövetkezetekhez „A közösségi fejlődés új lehetőségei” (OFA Szövkom/2007) című projekt keretében létrejött kiadvány, Magyar Népfőiskola Társaság szerk.: Sz. Tóth János és Trencsényi Imre

11 Ez ugyanis a szociális szövetkezetek jogszabályban meghatározott működési célterülete. Lsd. Sztv. 8.§

tése, a potenciális pályázói kör elérése és ösztönzése volt, a Magyar Népfőiskolai Társaság több konferenciát¹² és konzultációt¹³ szervezett hazai és nemzetközi szakértők részvételével.

A szociális tevékenység tere – a szociális vagy harmadik szektor a gazdaságban

A szociális gazdaság koncepciója egy, az 1980-as években Franciaországban kialakult gazdaságfilozófiai koncepció, amit az évtized végére az Európai Gazdasági Közösség, a későbbi Európai Unió is elfogadott. A koncepció szerint a gazdaság három szektorra bontható; a magántőkés szektorra, a közvállalkozások szektorára és a harmadik vagy szociális szektorra. A *magántőkés szektor* alanyai többnyire társas vállalkozások, amelyek mindig valamilyen fogyasztói csoport igényeinek kielégítése érdekében tevékenykednek. Az adott fogyasztói csoport azáltal, hogy vásárolja a vállalkozás termékeit vagy igénybe veszi a szolgáltatásait tulajdonképpen eltartja, fenntartja az adott vállalkozásokat. A magyar szabályozásban ide tartoznak a gazdasági társaságokról szóló törvényben¹⁴ szabályozott társasági formák. A *közvállalkozások szektorának* alanyai állami vagy önkormányzati irányítás alatt álló szervezetek, amelyek valamilyen közös, államilag elismert igényt elégítenek ki. Az igény állami elismertsége azt jelenti, hogy az igény kielégítésének biztosítéka valamilyen Alkotmányban meghatározott alapjog.¹⁵ A *harmadik szektorban* tevékenykedő alanyokat többnyire valamilyen közös, társadalmilag elismert igény megjelenése hívja életre, mivel az igény kielégítését az állam nem tudja biztosítani, ezért az egyének, akik körében az igény felmerült közösen, saját erejükből, összefogással próbálnak megoldást keresni. Ahhoz, hogy ezek az összefogások, szerveződések hosszú távon működésképesek legyenek, a gazdasági élet szereplőivé válhassanak, jogokat szerzhessenek és kötelezettségeket vállalhassanak szükséges, hogy valamilyen állam által elismert, jogalanyisággal felruházott szervezeti formában tevékenykedjenek. A harmadik szektorban a leginkább elterjedt szervezeti formák az *alapítvány*,¹⁶ az *egyesület*,¹⁷ a *nonprofit gazdasági társaság*¹⁸ és a *szövetkezet*,¹⁹ melynek létezik egy, kifejezetten a szociális tevékenység végzésére alkalmassá tett formája, a *szociális szövetkezet*²⁰ és valamennyi szervezeti forma megszerezheti a közhasznú szervezeti illetve a kiemelkedően közhasznú szervezeti minősítést ha megfelel a jogszabályban²¹ meghatározott követelményeknek.

A harmadik vagy szociális szektor szereplői Magyarországon

Ma Magyarországon – a kifejezetten erre a tevékenységre szakosodott állami és önkormányzati szervezetek mellett – a szövetkezeti formán kívül háromféle szervezeti formáció terjedt el szociális tevékenység végzésére. Ez a három forma az alapítvány, az egyesület és a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvénnyel a magyar tételejogi szabályozásban megjelenő non-profit gazdasági társaság.

Dolgozatomban a szövetkezetekre vonatkozó szabályozás mellett az egyesületekre és a non-profit gazdasági társaságokra vonatkozó rendelkezések elemzésével szeretnék foglalkozni. A kiemelés az indokolja, hogy álláspontom szerint a szociális szektorban tevékenykedő társulási formák két csoportra oszthatók abból a szempontból, hogy igénybevevőiknek milyen módon nyújtanak szociális szolgáltatást. Ennek alapján megkülönböztethe-

12 A közösségi fejlődés új lehetőségei - Nyilvános kommunikáció a szociális szövetkezetekről 2007. november 5-én Budapesten és A közösségi fejlődés új lehetőségei – Porondon a szociális szövetkezet 2008. március 20-án szintén Budapesten megtartott konferenciák, melyek jogi szekciójának vezetője Dr. Réti Mária az ELTE Agrárjog Tanszékének egyetemi docense volt, aki több publikációjában is foglalkozott a szociális szövetkezetekre vonatkozó hazai szabályozással: Mit biztosít ma a jogszabályi háttér Magyarországon a szociális szövetkezetekkel kapcsolatban? In: A közösségi fejlődés új lehetőségei Multimédiás dokumentumtár Magyar Népfőiskolai Társaság felelős kiadó: Sz. Tóth János, PhD, elnök; Javaslat a szociális szövetkezetekre vonatkozó szabályok értelmezéséről, a jogalkotásnak javasolt módosításokról és azok indokairól In: Hét régió tapasztalatai a szociális szövetkezetek területén szerkesztők: Mihályfi Márta és Fesztbaum Zsófia Magyar Népfőiskolai Társaság, 2008

13 Régiós konferencia a szociális szövetkezetekről, 2007. december 11. Székesfehérvár előadó: dr. Réder Erika ügyvéd, az ELTE Agrárjogi Tanszékének PhD. hallgatója; Régiós konferencia a szociális szövetkezetekről, 2008. január 22. Szolnok dr. Longa Anna Zsófia ügyvédjelölt, az ELTE Agrárjogi Tanszékének PhD. hallgatója előadása Személyekből társulás, társulásból szövetkezet – a szociális szövetkezet alapításának és működésének jogi háttere címmel

14 2006. évi IV. törvény (továbbiakban: Gt.)

15 Ilyen például az egészséghez való jog, amit az Alkotmány 70/D.§ (1) bekezdése tartalmaz és amely alapjog gyakorlását az állam kórházak és rendelők fenntartásával biztosít, vagy az Alkotmány 70/F.§ (1)-(2) bekezdésében foglalt művelődéshez való jog, amelynek gyakorlásáról az állam saját fenntartású iskolákkal, tanintézményekkel gondoskodik.

16 Ptk. 74/A. – 74/F.§§.

17 Ptk. 61.– 64.§§; 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról (továbbiakban: Etv.)

18 Gt. 4.§

19 2006. évi X. törvény a szövetkezetekről (továbbiakban: Sztv.)

20 141/2006. Korm. rendelet a szociális szövetkezetekről

21 1997. évi CLVI. törvény a közhasznú szervezetekről

tünk aktív és passzív szociális támogató-segítő formákat. Az aktív formák, mint például az egyesület, a non-profit gazdasági társaság és mint a későbbiekben látni fogjuk elsősorban a szövetkezet támogató tevékenységét tagjait aktivizálva, részvételüket előmozdítva fejtik ki. Segítő-támogató funkciójuk közvetetten irányul a tagokra, elsősorban a tagok tevékenysége az, amit a megfelelő keretek megteremtésével támogatnak, előmozdítanak. Ezzel szemben a passzív szociális támogató-segítő formák, melyre legjobb példa az alapítvány, általában nem várnak el kedvezményezettjeiktől tevékenységet, aktív közreműködést, mindössze a szociális szolgáltatás elfogadását. Mindezek miatt kerül kívül az alapítványra vonatkozó szabályozás jelen dolgozat vizsgálati körén, nem vitatva a szervezeti forma szükségességét és hasznosságát.

Szintén a terjedelem korlátozott volta miatt nem térhetek ki a vizsgált három szervezeti forma hasonlóságaira, az Alkotmányban is biztosított egyesülési jog alapján a létesítés szabadságára, a szervezetek szükségszerű jogképességéből fakadó azonosságokra, mint például a közhiteles nyilvántartásban megvalósuló állami elismertségben, az állandó szervezet és a tagokétól elkülönült vagyon meglétének követelményére, illetve arra a téma szempontjából nem elhanyagolható azonosságra, hogy mindhárom szervezet azonos feltételekkel szerezheti meg a közhasznú és a kiemelkedően közhasznú szervezeti minősítést az erre vonatkozó jogszabályban²² előírt feltételek teljesítése alapján. Dolgozatomban a szervezeti formák közötti eltérésekre szeretnék koncentrálni az egyes társulásokban a tagokat megillető jogok és kötelezettségek, a szervezet által folytatható tevékenység, illetve a tevékenység végzésével elért eredménytagok közötti felosztása alapján.

1. Összehasonlítás a tagi kötelezettségek alapján

Az egyesület tagja az egyesülési jogról szóló jogszabály rendelkezései szerint köteles eleget tenni az alapszabályban meghatározott kötelességeinek.²³ Ezek a kötelezettségek jelentenek egyfelől vagyoni, a tagdíj teljesítésére vonatkozó kötelezettséget, hiszen az egyesület tartozásaiért a tagdíj erejéig terjedő tagi felelősséget a jogalkotó rögzíti,²⁴ másfelől természetesen jelentenek a társulás tevékenységében való részvétellel kapcsolatos kötelezettségeket, amelyeket az alapszabály az egyesület céljainak megfelelően konkretizál.

A nonprofit gazdasági társaságok esetében, amelyek bármely társasági formában alapíthatóak,²⁵ az általános rendelkezések nem állapítanak meg külön szabályokat, így az egyes társasági formákra vonatkozó rendelkezéseket kell vizsgálnunk. Mivel a nonprofit gazdasági társaság formája szociális tevékenység esetében a betéti társaság és a korlátolt felelősségű társaság, az elemzésben ennek a két társasági típusnak a szabályait vizsgálom.

A betéti társaság meghatározása szerint²⁶ a szervezet tagjai tüzletszerű, közös gazdasági tevékenység folytatására vállalnak kötelezettséget. Ebből elvileg szükségszerűen kellene következnie annak, hogy a betéti társaság tagjának kötelező részt vennie a társaság tevékenységében, azonban éppen a betéti társasági konstrukció a kétféle tagi státusz és a hozzájuk kapcsolódó eltérő felelősségi megoldás ad lehetőséget arra a gyakorlatban, hogy a társaság vagyona által nem fedezett kötelezettségeikért korlátlanul felelős beltág az, aki ténylegesen tevékenységet végez a társaságban, a kültag mindössze vagyoni hozzájárulásával vesz részt a társaság működésében. A társaság tevékenységében való személyes közreműködés esetlegességét hangsúlyozza az a közkereseti társaságokra vonatkozó, de a Gt. 108. § (3) bekezdése miatt betéti társaságokra is alkalmazandó szabály, amely szerint a társaság bármely tagja a társasági szerződés rendelkezése vagy a többi taggal való külön megállapodás alapján személyesen közreműködhet a társaság tevékenységében, így a működésben való személyes részvétel mindössze lehetőség, nem kötelezettség.

A korlátolt felelősségű társaság esetében már a tételesjogi meghatározás is a vagyoni hozzájárulás feltétlenségét²⁷ és a személyes részvétel esetlegességét²⁸ hangsúlyozza jelezve ezzel, hogy a társaság tagjaitól elsősorban vagyoni hozzájárulást vár el a tevékenységben való személyes részvétel helyett.

Szövetkezet esetében a társulás személyegyedítő jellegéből fakadóan elengedhetetlen a tagok személyes közreműködése a társaság tevékenységében, ezt a törvényalkotó a tételesjogi szabályokban több helyen is kifejezésre juttatja.²⁹

Mindezek alapján megállapítható, hogy a szövetkezet az egyetlen olyan szervezeti forma, ahol a tagok társa-

22 Lsd. 17. lábjegyzet

23 Etv. 9. § c,

24 18. §

25 Gt. 4. § (1) bek.

26 Gt. 108. § (1) bek.

27 Gt. 111. § (1) tag kötelezettsége a társasággal szemben csak törzsbetétiének szolgáltatása...

28 Gt. 111. § (1) ... tag kötelezettsége a társasággal szemben és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki. Az egyéb vagyoni értékű hozzájárulást a jogszabály a későbbiekben mellékszolgáltatásnak nevezi. 119. § (1) bekezdése rögzíti hogy a tagok által történő személyes munkavégzés is minősülhet mellékszolgáltatásnak.

29 Sztv. 47. § a; 56.§

ság tevékenységében való részvétele törvényi kötelezettség és ezért álláspontom szerint a legalkalmasabb forma arra, hogy a tagjai vagyoni előnyhöz juttatása mellett azok folyamatos foglalkoztatását is biztosítsa.

2. Összehasonlítás a tagi jogosultságok alapján

A vizsgált társulások tagjait megillető jogosultságok közül itt elsősorban a szervezeti, azon belül is a szavazati joggal szeretnék foglalkozni, mivel a társaság tevékenységében való részvétel mellett ez a jogosultság biztosít legjobban a tagnak lehetőséget arra, hogy a szervezet működését befolyásolja.

Egyesület esetében – bár ezt jogszabályi rendelkezés *expressis verbis* nem rögzíti – arra következtethetünk, hogy a tagokat egyenlő szavazati jog illeti meg.³⁰

A nonprofit gazdasági társaság esetében a törvényalkotó nem állapít meg külön szabályokat, az egyes társasági típusokra vonatkozó szabályokat engedi érvényesülni. Ezek alapján betéti társaság esetében valamennyi tagnak azonos mértékű szavazata van, ám ettől a társasági szerződés eltérően rendelkezhet³¹ és a gyakorlat általában él is ezzel a lehetőséggel; az egy tagot megillető szavazatok száma általában a vagyoni hozzájárulás mértékéhez kapcsolódik. A korlátolt felelősségű társaság esetében a tagi jogosultságok a tag üzletrészéhez kapcsolódnak³², amelynek mértéke pedig a tag törzsbetétihez igazodik, tehát a szavazati jog mértékét itt is a vagyoni hozzájárulás határozza meg.

Szövetkezet esetében minden tagot, vagyoni hozzájárulásának mértékétől függetlenül egy szavazat illet meg.³³

Mindezek alapján elmondható, hogy az egyesület mellett egyedül a szövetkezetben biztosít a jogalkotó a tagoknak vagyoni hozzájárulástól független, egyenlő szavazati jogosultságot, ami szociális tevékenységet végző, munkahelyteremtő és -fenntartó szervezetek esetében azért jelentős, mert a kezdetben munkanélküliként csatlakozó tagok a működés folyamán esetlegesen jelentősebb mértékben járulnak hozzá tevékenységükkel a társulat vagyonának gyarapodásához, mint azok a tagok akik kezdetben magasabb összegű vagyoni hozzájárulást teljesítettek, ám a későbbiekben csekély mértékben járulnak hozzá tevékenységükkel a társulás bevételeihez.

3. Összehasonlítás a szervezet által folytatható tevékenység alapján

A tevékenység szerinti összehasonlítás azért lényeges, mert egy formációnak, legyen akár gazdasági vagy szociális jellegű, céljai eléréséhez szükségképpen rendelkeznie kell meghatározott vagyoni alappal.³⁴ A vagyoni alap származhat egyfelől a szervezet alapítójától, akik a szükséges vagyont a formáció létrejöttékor (pl. zárt alapítvány) vagy a formáció működése alatt (pl. egyesület esetében a tagdíjak megfizetésén keresztül) folyamatosan rendelkezésre bocsátják. Másfelől egy adott szervezet működéséhez szükséges vagyoni alap biztosítható úgy is, hogy egy alapítók által rendelkezésre bocsátott vagyonmennyiség mellett a szervezet tevékenységével maga teremti meg a működéshez szükséges vagyoni alapokat. Erre például szolgálhat a nonprofit gazdasági társaság vagy a szövetkezet, ahol az adott társasági formánál meghatározott³⁵ kötelező induló vagyon mellett a társaság a működése során szerzett bevételeket felhasználhatja tevékenységének bővítésére, továbbfejlesztésére. A nonprofit gazdasági társaság meghatározása ugyan tartalmazza, hogy a társaság gazdasági tevékenysége nem irányulhat jövedelemszerzésre,³⁶ illetve a törvényalkotó hangsúlyozza, hogy üzletszerű gazdasági tevékenység csak kiegészítő jelleggel folytatható,³⁷ mégis mivel alapvetően gazdasági tevékenység végzésére létrejött társaságról van szó, az előbbi korlátozások semmiképpen sem jelenthetnek akadályt pusztán a működés anyagi alapját megteremtő gazdasági-vállalkozási tevékenységnek.

A szervezeti formákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések közötti különbség azért jelentős, mert míg a szövetkezet, illetve nonprofit gazdasági társaság esetén nem korlátozott a gazdasági-vállalkozási tevékenység folytatása és ezáltal adott a társulások szociális tevékenységének önmaguk által való finanszírozásának lehetősége, egyesület a tételesjogi szabályozás szerint csak saját célja megvalósításához szükséges gazdasági feltételek biztosítása érdekében folytathat gazdasági-vállalkozási tevékenységet.³⁸ Az egyesületek gazdasági-vállalkozási tevé-

30 Etv. 6. § (1) bekezdés szerint egyesület szervezete demokratikus, önkormányzati elven működik.

31 Gt.91. § (3) bekezdés

32 Gt. 121. § (1) bekezdés 3. mondata: Azonos mértékű üzletrészhez azonos tagsági jogok fűződnek...

33 Sztv. 23. § (1) bekezdés 3. mondat

34 Réti Mária: A kereskedelmi társaságok vagyoni jogi szabályairól Jogtudományi Közöny 2005/3 109.o.

35 Betéti társaság esetében nincs tőkeminimum, korlátolt felelősségű társaság esetében a Gt. 114. § (1) bekezdése szerint 500.000 Ft; szövetkezet esetében a jogszabály nem határoz meg kötelezően rendelkezésre bocsátandó tőkeminimumot, a Szt. 14. § (2) c, pontja szerint a tagoknak az alapszabályban kell meghatározniuk a részjegytőke alapításkor nagyságát.

36 Gt. 4. § (1) bekezdés

37 Gt. 4. § (3) bekezdés

38 Etv. 19. § (2) bekezdés

kenységének másik korlátja, hogy ez a tevékenység az egyesület működése során nem vállalhat elsődlegessé,³⁹ ami a Legfelsőbb Bíróság KK1. számú kollégiumi állásfoglalásának III. pontja szerint azt jelenti, hogy a szervezet vagyonában, amely elsődlegesen a tagok által fizetett díjakból, jogi és magánszemélyek felajánlásaiból, hozzájárulásaiból tevődik össze a szervezet gazdasági tevékenységből származó jövedelem csak kiegészítő vagyonelemként lehet jelen. Ez a szabályozás és a hozzá kapcsolódó gyakorlat álláspontom szerint nem teszi lehetővé az egyesületek számára, a saját tevékenység eredményéből történő önfinanszírozást, hiszen a saját tevékenységre fordítható vagyont elsősorban a tagok hozzájárulásának illetve harmadik személyek felajánlásainak kell alkotnia.

Szociális tevékenység végzése esetében ennek azért van jelentősége, mert a tevékenység végzéséhez szükséges személyi és infrastrukturális feltételek megteremtése után bizonyos tevékenységek végezhetőek költségtérítés ellenében gazdasági-vállalkozási tevékenységként megteremtve a szociális tevékenység vagyoni alapját, illetőleg térítésmentesen a rászorulókat részére szociális tevékenységként.

4. Összehasonlítás a tevékenység végzésével elért nyereség tagok közötti felosztása alapján

Az egyesület esetében a szervezet gazdálkodására vonatkozó szabályozásból⁴⁰ az következtethető ki, hogy amennyiben az egyesület végez olyan tevékenységet, amiből bevétele és ezáltal nyeresége származik, azt tagjai között nem oszthatja föl, hanem az egyesület által kitűzött cél gazdasági feltételeinek biztosítására használhatja föl.

Nonprofit gazdasági társaság esetében a jogszabályi rendelkezés egyértelmű; a gazdasági társaság tevékenységből származó nyereség a tagok között nem osztható fel, az a gazdasági társaság vagyonát gyarapítja.⁴¹

A vizsgált formációk közül egyedül a szövetkezet esetében van lehetőség arra, hogy a tevékenység végzésével elért eredményt a tagok között felosszák, elsősorban a szövetkezettel való gazdasági együttműködés,⁴² másodsorban a teljesített vagyoni hozzájárulás arányában.⁴³ Ez a lehetőség adott a szociális szövetkezetek esetében is, mindössze a közhasznú szervezeti jogállású szociális szövetkezetek esetében rendelkezik úgy a jogalkotó hogy ebben az esetben a szövetkezetnek az adózás után fennmaradó eredményét közhasznú célja megvalósítására kell fordítani.⁴⁴

A fentiek alapján megállapítható, hogy mivel a szövetkezet az egyetlen olyan szervezeti forma, amely esetében a jogalkotó nem zárja ki a tagság nyereségből való részesedését még szociális tevékenység folytatása esetén sem, ezért az igen alkalmas eszköz munkanélküli, illetőleg szociálisan hátrányos helyzetben lévő tagok foglalkoztatására, hiszen a tevékenységben való részvételük honorálása mellett vagyoni hozzájárulásuk után is biztosít vagyoni juttatást.

Zárszó

A szociális szektorban tevékenykedő szervezetek összehasonlítása alapján elmondható, hogy a szövetkezet és annak szociális formája alkalmas arra, hogy a hazai harmadik szektor aktív szereplője legyen, sőt rendelkezik olyan sajátosságokkal, amelyek egyedivé teszik a többi szociális tevékenységet végző szervezet között. Mint egyetlen olyan szervezeti forma, ahol a tagok a társaság tevékenységében való személyes közreműködése jogszabályban előírt kötelezettség, a munkanélküli, illetőleg szociálisan hátrányos helyzetben lévő tagoknak biztosított a folyamatos foglalkoztatása, esetleg gyakorlati oktatása, továbbképzése, így a későbbiekben nagyobb eséllyel illeszkedhet vissza a munka világába.

A tagokat megillető szavazati jog egyenlő volta lehetővé teszi, hogy a társaság vagyonához való hozzájárulás egyenlő beleszólási jogot biztosítson a tagoknak a szövetkezet működésébe tekintet nélkül arra, hogy a hozzájárulást nagyobb részben a szövetkezet részére rendelkezésre bocsátott vagyon és kisebb részben a társaság tevékenységében való aktív részvétel vagy nagyobb részben a tevékenységben való részvétel és kisebb részben a rendelkezésre bocsátott vagyon képezi.

A hatályos szabályozás nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a szociális szövetkezetek gazdasági-vállalkozási tevékenységét korlátozná, így a szövetkezetnek lehetősége van arra, hogy működését a saját tevékenységből befolyó bevételekkel finanszírozza, illetve eredményéből tagjainak elsősorban azok szövetkezet tevékenységében való közreműködésének arányában vagyoni juttatást biztosítson.

39 Etv. 2. § (3) bekezdés 2. mondat

40 Etv.19. § (2) bekezdés

41 Gt. 4. § (3) bekezdés

42 Sztv. 59. § (2) b,

43 Sztv. 59. § (2) d,

44 Sztv. 59. § (3) bekezdés